

kell elemezni. E célból az UNESCO szakértői csoportot hozott létre, hogy vizsgálja meg a könyvtárközi kölcsönzési rendszer fejlesztését az Orosz Föderációban, és azt, hogyan tudja ez a rendszer a legjobban kiszolgálni a többi FÁK-ország igényeit.

/CORNISH, G. P.–PROSEKOVA, S.: Document supply and access in times of turmoil: recent problems in Russia and eastern Europe. = *Interlending and Document Supply*, 24. köt. 1. sz. 1996. p. 5–11./

(Viszocsekné Péteri Éva)

Érdemes-e igénybe venni a kereskedelmi dokumentumellátók szolgáltatásait?

A pénzügyi megszorítások idején, amikor különösen az előfizetett folyóiratok száma csökken, érdemes tekintetbe venni, hogy a hagyományos könyvtárközi kölcsönzés (KKK) mellett milyen más csatornák segítségével lehet a használók igényeit kielégíteni. A *Pennsylvania State University* könyvtáraiban ezért 1993–1994 telén megvizsgálták, mennyiben támaszkodhatnak a kereskedelmi dokumentumellátó cégek szolgáltatásaira. A vizsgálatot négy természettudományi kari könyvtárban folytatták le. Az egyetemi teljes KKK forgalom 20 ezer tételéből ugyan csak 232 esetben fordultak kereskedelmi ellátóhoz, a tapasztalatok azonban feljogosítanak néhány következtetés levonására.

A használók főként folyóiratcikkeket kértek; az átlagos oldalszám 13 lap volt. A teljesítés átlagos időtartama a leggyorsabb ellátónál 5,1 naptári (nem munka-!) nap, a leglassabbnál 14,7 nap. Ha más gyűjteményekben is kerestek, akkor 22,9 napba telt, hogy negatív választ küldjenek. A cikkek megszerzése átlagosan 16,48 dollárba került. A könyvtárosok általában nem töltöttek 10 percnél többet egy-egy tranzakció elintézésével, így a ráfordítás átlagosan 5 dollár volt. A költségek nem haladták meg a szokásos KKK kiadásokat.

Az ellátókkal általában meg voltak elégedve a használók is, a könyvtárosok is. Azok voltak a leghatékonyabbak a könyvtár szempontjából, amelyek ha nem rendelkeztek a kért dokumentummal, nem is szolgáltatták; így a kérés azonnal átirányítható volt a megszokott KKK eljárásba. Végző soron az ellátótól átlagosan 11 nap alatt

meg lehetett kapni a cikk másolatát, míg a KKK-n keresztül 16 nap alatt. Minthogy az ellátók megbízhatóknak bizonyultak, lehetőség nyílik a ritkán használt folyóiratok előfizetésének revíziójára. Különösen előnyös az ellátók igénybevétele azokon a szakterületeken, amelyekben egy vagy két ellátótól beszerezhető a kért dokumentumok többsége. Gyorsította az ügymenetet, hogy a kéréseket a tájékoztatási pontokon lehetett leadni, s nem kellett a KKK irodához fordulni.

A vizsgálat alapján állítható, hogy a KKK központi irodáinak az ügymenetébe is célszerű beépíteni a dokumentumellátók szolgáltatásait. Hatékonyabb elintézés eredményezhet, ha egy kérést mindjárt az ellátóhoz küldenek, semmint a lehetséges könyvtári lelőhelyeket járják sorba. Ez több teljesített kérést eredményezhet, s több, egyébként nehezen hozzáférhető dokumentum szerezhető meg ily módon. Ahogy az elektronikus indexek száma nő, a KKK-t egyre több kérés árasztja el. Nem közömbös, hogy egy könyvtár milyen hatékonysággal képes megbirkózni ezzel a feladattal. Fontos azonban, hogy a tájékoztató könyvtárosok adjanak javaslatot a KKK iroda munkatársainak a számításba vehető ellátókról, s a kéréseket a használók a tájékoztatási pontokon adhassák le.

/CLEMENT, E.: A pilot project to investigate commercial document suppliers. = *Library Acquisitions: Practice and Theory*, 20. köt. 2. sz. 1996. p. 137–146./

(Papp István)

Visszafogottan az Internetről Cseh és szlovák észrevételek

Korábban szinte mindenki – illetékes és nem illetékes – látnoki erejűnek vélte *Al Gore* USA-beli alelnök szavait, nevezetesen, hogy „a kommunikáció a közösség kezdete. A globális információs hálózat új közösségeket hoz létre, és megerősíti a

meglevőket azzal, hogy gazdagabbá teszi azokat a módokat, amelyekkel kommunikálunk és kommunikálhatunk”.

Azóta – mint annyi más csodával kapcsolatban – e kommunikációs csodáról is kiderült, hogy ha